

INFORMATION NOTE ON CURRENT JURISPRUDENCE OF THE TURKISH SUPREME COURT REGARDING THE VALIDITY OF JURISDICTION CLAUSE IN BILLS OF LADING, REGULATING COMPETENCE OF FOREIGN COURTS, IN RELATION WITH THE ARTICLE 105 OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 105. MADDESİ İLE BAĞLANTILI OLARAK, KONİŞMENTOLARDA BULUNAN, YABANCI MAHKEMELERİN YETKİSİNİ DÜZENLEYEN YETKİ ŞARTININ GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÜNCEL YARGITAY İÇTİHATLARI HAKKINDA BİLGİLENDİRME NOTU

24.12.2020

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 'Yetki Anlaşması ve Sınırları' başlıklı 47. maddesinin 1. fıkrası uyarınca,

“MADDE 47 –(1) Yer itibariyle yetkinin münhasır yetki esasına göre tayin edilmediği hâllerde, taraflar, aralarındaki yabancılık unsuru taşıyan ve borç ilişkilerinden doğan uyuşmazlığın yabancı bir devletin mahkemesinde görülmesi konusunda anlaşabilirler. Anlaşma, yazılı delille ispat edilmesi hâlinde geçerli olur. Dava, ancak yabancı mahkemenin kendisini yetkisiz sayması veya Türk mahkemelerinde yetki itirazında bulunulmaması hâlinde yetkili Türk mahkemesinde görülür.”

Yukarıda yer verilen kanun hükmü çerçevesinde, uygulamada çoğu kez, uluslararası deniz taşımaları için düzenlenen konişmentonun arka yüzünde bir milletlerarası yetki şartına yer verilerek, bu sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda yabancı mahkemelerin yetkili olduğu öne sürülmekte ve bu husus taraflar arasında uyuşmazlık konusu olmaktadır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, büromuzca yürütülen bir dosyanın temyizi aşamasında, bu konuya ilişkin istikrarlı içtihadını değiştirerek oldukça önemli bir emsal karar vermiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 22.06.2020 tarihli, 2019/3799 E, 2020/3051 K. Sayılı bu kararına göre,

“... 6102 sayılı TTK'nın 105/2 maddesi uyarınca,

According to Article 47 Par. 1 titled “*Agreement on Jurisdiction and Limitations*” of the Turkish International Private and Civil Procedure Law numbered 5718,

“Article 47- (1) Except in cases where the jurisdiction of a court is determined according to exclusive jurisdiction of specific court, the parties may agree on jurisdiction of a court of foreign state in a dispute which contains element of foreignness and arises from liability relations. The agreement is valid only when it is proven by a written evidence. The competent Turkish court shall have jurisdiction only if the foreign court deems itself as unauthorized or there is not any objection to jurisdiction over the case before Turkish courts.”

Pursuant to the above mentioned Article, it is commonly encountered in practice that by including a jurisdiction clause on the reverse side of Bills of Lading issued for international maritime carriage, it is alleged that courts in foreign countries are competent for disputes arising from this agreement and it becomes a matter of legal dispute between parties.

11th Civil Chamber of the Turkish Supreme Court has given an important decision by changing its consistent precedent on this matter for a file conducted by our Law Firm.

As per beforementioned decision of 11th Civil Chamber of the Turkish Supreme Court

yabancı tacirlerin Türkiye'deki acentelerinin aracılığıyla yapılan sözleşmelerden doğacak ihtilaflar yönünden, dava ister izafeten acente aleyhine açılsın, istersen sözleşmenin tarafı aleyhine açılsın, bu tarz uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerine milletlerarası münhasır yetki tanındığı anlaşılmaktadır. "

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, yerleşim yeri yurtdışında olan davalıya karşı açılan bu davada, Türkiye'deki acentenin aracılık ettiği taşıma sözleşmesine istinaden acente tarafından düzenlenen konişmentonun arka yüzünde bulunan, yabancı mahkemelerin uyuşmazlığın çözümünde yetkili olduğunu düzenleyen yetki şartının, Türk Mahkemelerinin münhasır yetkisini ortadan kaldırır nitelikte olduğu gerekçesiyle geçersiz olduğuna karar vermiş ve aksi yöndeki Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozularak kaldırılmasına hükmetmiştir.

Aşağıda, anılan Yargıtay kararının dayanaklarına yer verilmektedir.

(i) 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 47. maddesi uyarınca, Türk Mahkemelerinin, çözümünde münhasır yetkili olduğu uyuşmazlıklar bakımından yetki sözleşmesi yapılması mümkün değildir. TTK'nın 105. Maddesinin 2. Fıkrası Türk Mahkemelerinin münhasır yetkisine ilişkin olduğundan bu hükme aykırı şekilde yapılan yetki sözleşmeleri geçersizdir.

numbered 2019/3799 E, 2020/3051 K., dated 22.06.2020,

" According to Article 105/2 of Turkish Commercial Code numbered 6102, regarding disputes arising from agreements made for foreign merchants per their agents, whether the action was initiated against the party or the agent representing him, it is understood that Turkish courts have exclusive competence in such disputes."

11th Civil Chamber of the Turkish Supreme Court has ruled that the jurisdiction clause on the reverse side of Bill of Lading issued by the agent in Turkey on behalf of the carrier, abrogates the exclusive competence of Turkish courts. Therefore, it is void. Accordingly, the contradicting decision of Regional Court of Appeal shall be reversed for this file initiated against the defendant whose place of business is abroad.

The legal basis of the abovementioned decision is explained below;

(i) As per Article 47 of the Turkish International Private and Civil Procedure Law numbered 5718, it is not possible to execute a jurisdiction agreement for disputes in which Turkish courts have exclusive competence. In this respect, jurisdiction agreements which are against Article 105 Par. 2 of The Turkish Commercial Code

(ii) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 105. maddesinin 2. fıkrası gereği, acentenin aracılık ettiği sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda acenteye, müvekkiline izafeten dava açılabileceği ve bu hükme aykırı şartların geçersiz olacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, Türk acentenin taşıma sözleşmesine aracılık ettiği durumda konişmentonun arka yüzünde bulunan yetki şartına dayanarak Türk Mahkemelerince yetkisizlik kararı verilmesi, TTK'nın 105. Maddesinin işlevini fiilen ortadan kaldırmakta olup, hukuka aykırıdır.

TİLEGAL HUKUK BÜROSU

are void.

(ii) As per Article 105 Par. 2 of the Turkish Commercial Code, numbered 6102, lawsuits can be initiated against the agent representing the principal for disputes arising from contracts in which the agent interceded, and clauses contradicting this article are to be deemed as void. Consequently, in cases in which a Turkish agent intercedes the contract of carriage, rulings of incompetence given by Turkish Courts based on jurisdiction clauses on the reverse side of B/L, conflict with this Article and are therefore against the law.

TİLEGAL LAW FIRM